

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA

6. 1. 2025. – 10. 1. 2025.

ODJEL ZA BANKARSTVO, SLUŽBA *FRONT OFFICE*

Sarajevo, 13. 1. 2025. godine

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA
6. 1. 2025. – 10. 1. 2025.

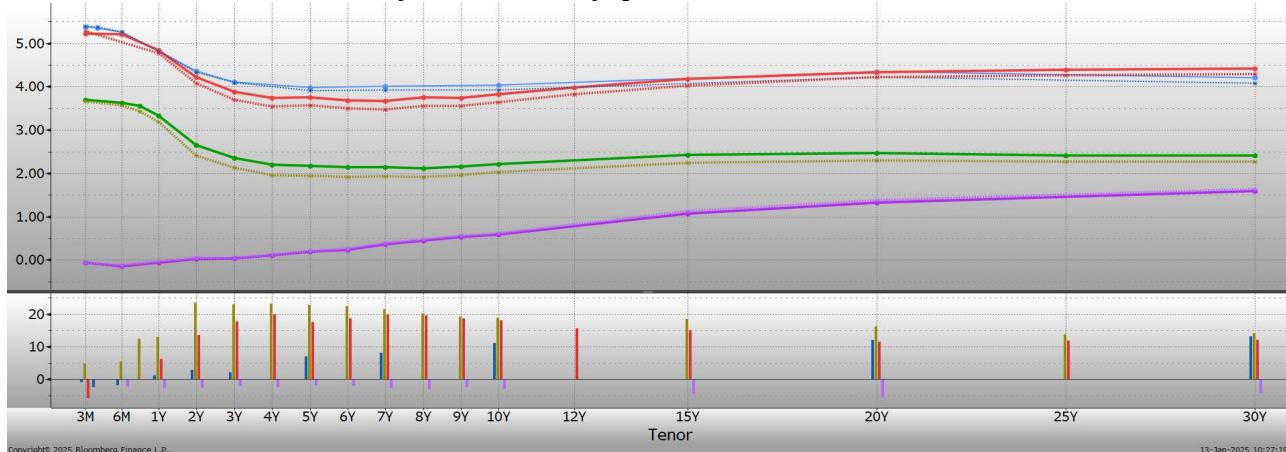
Tablica 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan		
	3.1.25	-	10.1.25	3.1.25	-	10.1.25	3.1.25	-	10.1.25
2 godine	2.16	-	2.28 ↗	4.28	-	4.38 ↗	4.42	-	4.54 ↗
5 godina	2.23	-	2.38 ↗	4.41	-	4.57 ↗	4.39	-	4.55 ↗
10 godina	2.43	-	2.60 ↗	4.60	-	4.76 ↗	4.59	-	4.84 ↗

Tablica 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi		
	3.1.25	-	10.1.25
3 mjeseca	2.560	-	2.621 ↗
6 mjeseci	2.435	-	2.499 ↗
1 godina	2.310	-	2.405 ↗

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica

Graf prikazuje krivulje prinosa Njemačke (zeleni), SAD (plavi), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za razdoblja od 3 mjeseca do 30 godina na dane 10. 1. 2025. godine (pone crte) i 3. 1. 2024. godine (ispredane crte). Na donjem dijelu grafa prikazana je razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene nadnevke.

EUROZONA

Prinosi obveznica eurozone su tijekom proteklog tjedna zabilježili priličan rast, posebno na srednjem i krajnjem dijelu krivulje. Prinosi njemačkih obveznica su povećani za 12 do 17 baznih bodova, prinosi francuskih obveznica za 13 do 14 baznih bodova, a prinosi talijanskih obveznica za 13 do 18 baznih bodova. Tijekom proteklog tjedna objavljen je veći broj ekonomskih podataka, među kojima je i podatak o rastu stopi inflacije na razini eurozone. Usprkos tome, još uvek se očekuje da će ESB u ovoj godini smanjiti kamatne stope za najmanje 100 baznih bodova, uslijed političke nestabilnosti i prijetnje od izbijanja trgovinskog rata sa SAD-om. Rastu prinosa nisu prethodile promjene na tržištu novca, u svezi s očekivanim tempom smanjenja kamatnih stopa, ali se rast istih može objasniti većim opsegom emisija početkom tjedna, kako korporativnih, tako i državnih obveznica, kao i izraženim rastom prinosa američkih državnih obveznica na kraju prošlog tjedna. Prema mjesecnom istraživanju ESB-a, očekivanja potrošača za inflaciju u sljedećih godinu dana u studenom iznosila su 2,6% u usporedbi s prethodnih 2,5%, a očekivanja za sljedeće tri godine su povećana na 2,4% s 2,1%, koliko je očekivano u prethodnom mjesecu. Ekonomija eurozone je 2024. godinu završila sa slabom ekonomskom aktivnošću, pri čemu su ključni pokazatelji, kao što su industrijske

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je utemeljen na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može jamčiti njihovu točnost i ne snosi odgovornost za izravnu ili neizravnu štetu koja može nastupiti kao posljedica uporabe ili nemogućnosti uporabe informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na temelju njih.

narudžbe u Njemačkoj i maloprodaja, pokazali neočekivani pad, što sugerira na spori oporavak. Član UV ESB-a i guverner Središnje banke Francuske De Galhau je izjavio da bi ESB trebao nastaviti sa smanjenjem kamatnih stopa, dok kamatna stopa na depozite (DFR), trenutno 3%, ne dostigne razinu koja ne ograničava, niti stimulira ekonomiju regije. Član IV ESB Cipollone je upozorio da bi pretjerana zabrinutost zbog inflacije mogla našteti ekonomiji, tako što će se potražnja održavati isuviše niskom, a što negativno utječe na ekonomski potencijal i povećava inflatorne pritiske. On je sugerirao da monetarna politika ESB treba potaknuti ekonomiju ka njenom potencijalu, bez da bude previše oprezna, jer bi to moglo oslabiti ekonomiju i smanjiti njenu mogućnost da se bori s budućim šokovima. Glavni ekonomist ESB-a Lane je izjavio da će ESB nastaviti smanjivati kamatne stope tempom koji će osigurati da se inflacija ohladi, te je naglasio potrebu balansiranog pristupa, kojim se treba izbjegći „prevelika agresivnost“ ili „prevelika opreznost“ prilikom kontrole inflacije uslužnog sektora, bez zadržavanja kamatnih stopa visokim isuviše dugo.

ESB razmatra da od banaka zahtjeva uporabu podataka o kreditima u razdoblju 2008. – 2018. godine, koji obuhvaćaju povijesnu bankarsku krizu, a kako bi se predvidjela buduća neispunjavanja obveza. Navedeno bi moglo utjecati na pad snage kapitala za neke kreditore. Cilj ovog prijedloga je provesti nove regulacije, upotrebom podataka iz razdoblja stresa u risk modelima. Neke banke su zabrinute da bi to moglo dovesti do pesimističnijih predviđanja neizvršenja obveza i smanjenih pokazatelja regulatornog kapitala.

Tablica 3: Kretanje ekonomskih pokazatelja za eurozonu

Red. Br.	Ekonomska pokazatelj	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Stopa inflacije – EZ (prelim.)	PRO	2,4%	2,4%
2.	Temeljna stopa inflacije – EZ (prelim.)	PRO	2,7%	2,7%
3.	Proizvođačke cijene – EZ (G/G)	STU	-1,4%	-1,2%
4.	Stopa nezaposlenosti – EZ	PRO	6,3%	6,3%
5.	PMI kompozitni indeks -EZ (final.)	PRO	49,5	49,6
6.	Trgovinska bilanca – Francuska (u milijardama EUR)	STU	-	-7,01
7.	Trgovinska bilanca – Njemačka (u milijardama EUR)	STU	14,5	19,7
8.	Bilanca tekućeg računa – Njemačka (u milijardama EUR)	STU	-	24,1
9.	Bilanca tekućeg računa – Francuska (u milijardama EUR)	STU	-	-1,7
10.	Fabričke narudžbe – Njemačka (G/G)	STU	3,0%	-1,7%
11.	Industrijska proizvodnja – Njemačka (G/G)	STU	-4,5%	-2,8%
12.	Industrijska proizvodnja – Irska (G/G)	STU	-	-6,0%
13.	Industrijska proizvodnja – Francuska (G/G)	STU	-1,3%	-1,1%
14.	Industrijska proizvodnja – Španjolska (G/G)	STU	1,5%	-0,4%
15.	Industrijska proizvodnja – Austrija (G/G)	STU	-	-2,7%
16.	Industrijska proizvodnja – Grčka (G/G)	STU	-	-2,5%
17.	Industrijska proizvodnja – Finska (G/G)	STU	-	3,2%
18.	Industrijske prodaje – Nizozemska (G/G)	STU	-	-1,6%
19.	Prerađivačka proizvodnja – Francuska (G/G)	STU	-	-1,5%
20.	Prerađivačka proizvodnja – Nizozemska (G/G)	STU	-	-0,1%
21.	Maloprodaja – EZ (G/G)	STU	1,7%	1,2%
22.	Maloprodaja – Njemačka (G/G)	STU	2,5%	2,3%
23.	Maloprodaja – Italija (G/G)	STU	-	1,1%
24.	Maloprodaja – Nizozemska (G/G)	STU	-	2,2%
25.	Potrošnja stanovništva – Francuska (G/G)	STU	-0,2%	0,3%
26.	Potrošnja stanovništva – Nizozemska (G/G)	STU	-	0,8%
27.	Sentix indeks povjerenja investitora – EZ	SIJ	-17,9	-17,7
28.	Indeks ekonomskog povjerenja – EZ	PRO	95,6	93,7
29.	Indeks povjerenja potrošača – EZ (final.)	PRO	-14,5	-14,5

SAD

Prinosi američkih državnih obveznica su tijekom proteklog tjedna bilježili rast duž cijele krivulje. Početkom tjedna objavljena je vijest o potencijalno manje agresivnoj politici uvođenja tarifa, ali je kasnije novoizabrani predsjednik Trump demantirao navedene špekulacije, te istaknuo da neće biti ublažavanja najavljenе trgovinske politike. Trump je vijesti nazvao „lažnim“ i ponovio posvećenost agresivnom uvođenju tarifa.

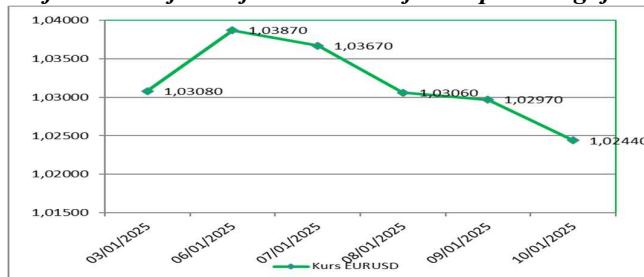
Sredinom tjedna je objavljen zapisnik s prosinačke sjednice FOMC-a u kojem je navedeno da su kreatori monetarne politike iskazali spremnost da usvoje sporiji tempo smanjenja kamatnih stopa. Ranije je član tog tijela, Waller, istaknuo da bi se inflacija trebala nastavi smanjivati u 2025. godini, što bi potencijalno omogućilo daljnje smanjenje kamatnih stopa. U zapisniku je navedeno da službenici Feda očekuju da će tržište rada ostati stabilno u sljedećem razdoblju. Ministrica financija SAD-a, Yellen, se osvrnula na nedavni skok prinosa državnih obveznica, te je istaknula da snažni ekonomski podaci ukazuju na to da će put kamatnih stopa biti „malo viši“ od očekivanog.

Predsjednica Feda iz Boston-a, Collins, je izjavila da očekuje manje smanjenja kamatnih stopa u 2025. godini, zbog snažnog tržišta rada i uporne inflacije, što je sukladno prosinačkoj projekciji Feda o smanjenju za 50 baznih bodova tijekom godine, te niže u odnosu na rujansku projekciju smanjenja od 100 baznih bodova. Collins ukazuje na potrebu za strpljenjem i temeljnog analizom podataka, ističući da su kamatne stope i dalje restriktivne, ali se približavaju neutralnim razinama. Članovi FOMC-a, Bowman i Schmid, također se zalažu za sporiji pristup stimuliranju monetarne politike Feda. Harker iz Philadelphie je naglasio važnost pristupa ovisnosti o podatcima, kao i potrebu da se ne djeluje ishitreno, pri čemu bi brzina smanjenja kamatnih stopa trebala ovisiti isključivo o objavljenim ekonomskim podatcima. Barkin iz Richmonda vjeruje da nedavno povećanje dugoročnih kamatnih stopa odražava veće premije rizika, a ne zabrinutost zbog inflacije. Članica FOMC-a Cook je izjavila da kreatori monetarne politike Feda mogu nastaviti sa smanjenjem kamatnih stopa, napominjući da ima još prostora prije nego što se dostigne ciljana razinu od 2%. Predsjednik Feda iz Atlante Bostic je izjavio da bi službenici trebali biti oprezni prilikom donošenja odluka o monetarnoj politici, s obzirom na neravnomjeren napredak u usporavanju inflacije.

Tablica 4: Kretanje ekonomskih pokazatelja za SAD

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	ISM indeks uslužnog sektora	PRO	53,5	54,1
2.	Broj zahtjeva za hipotekarne kredite	3. sij	-	-3,7%
3.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	4. sij	215.000	201.000
4.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih za pomoć	28. pro	1.860.000	1.867.000
5.	ADP indeks promjene broja zaposlenih	PRO	140.000	122.000
6.	Stopa nezaposlenosti	PRO	4,2%	4,1%
7.	Promjena zaposlenih nefarmerski sektor	PRO	165.000	256.000
8.	Promjena zaposlenih privatni sektor	PRO	140.000	223.000
9.	Promjena zaposlenih prerađivački sektor	PRO	5.000	-13.000
				25.000

Graf 2: Kretanje tečaja EURUSD tijekom proteklog tjedna

USD je aprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURUSD zabilježio pad s razine od 1,0308 na razinu od 1,0244.

VELIKA BRITANIJA

Prinosi obveznica Velike Britanije su tijekom proteklog tjedna zabilježili priličan rast duž cijele krivulje, a posebno na krajnjem dijelu, gdje su prinosi tridesetogodišnjih obveznica dostigli najvišu razinu u posljednjih 26 godina, što predstavlja dodatni pritisak na financije ove zemlje. Analitičari su bili iznenadeni brzinom rasprodaje obveznica, te su to pripisali globalnim dešavanjima koje predvodi Velika Britanija, a zbog pada očekivanja smanjenja kamatnih stopa BoE, te zbog rastućih prinosa obveznica SAD-a.

Devizne rezerve Velike Britanije u prosincu su smanjene za oko 1,26 milijardi USD (najznačajnije smanjenje od rujna 2023. godine). Britanska gospodarska komora i Udruga malih tvrtki izvijestili su o povećanoj zabrinutosti zbog rasta poreza, povećanja planiranih poskupljenja, kao i o smanjenju investicija. Troškovi dugoročnog pozajmljivanja u Velikoj Britaniji su porasli na najvišu vrijednost od kraja devedesetih uslijed rasta zabrinutosti investitora za ekonomski izglede zemlje i potrebe za pozajmljivanjem. Dok je u posljednje vrijeme vršena globalna rasprodaja državnih obveznica, investitori koji ulažu u državne obveznice Velike Britanije zabrinuti su zbog utjecaja stagnacije domaće ekonomije i ubrzavanja inflacije na održivost duga.

Implicitirana volatilnost jednomjesečnih opcija na GBP je porasla na 10%, što je najviša razina od bankarske krize iz ožujka 2023. godine. Zamjenik ministrike Reeves, Jones, izjavio je da Vlada ne komentira pojedinačna tržišna kretanja, te da tržišta obveznica u Velikoj Britaniji funkcionišu uobičajeno. Sarah Breedon iz BoE je odbacila zabrinutost zbog rasta prinosa obveznica i slabljenja GBP, podržavajući i dalje nastavak smanjenja kamatnih stopa. Bez obzira na to, neki ekonomisti smatraju da će BoE morati usporiti s ublažavanjem monetarne politike. DMP istraživanje BoE je pokazalo da tvrtke očekuju rast inflacije outputa u sljedećih godinu dana (na tromjesečnoj razini) na razinu od 3,8% s prethodne razine od 3,7%. Bivši službenik BoE Gieve je upozorio na to da će Reeves možda morati smanjiti financiranje javnih usluga ukoliko troškovi pozajmljivanja porastu. U međuvremenu, rezerve plina u Velikoj Britaniji su na zabrinjavajuće niskoj razini zbog nedavnih hladnih vremenskih uvjeta.

Tablica 5: Kretanje ekonomskih pokazatelja za UK

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Promjene službenih rezervi (u mln USD)	PRO	-	-1.262
2.	PMI indeks uslužnog sektora (final.)	PRO	51,4	50,8
3.	PMI kompozitni indeks (final.)	PRO	50,5	50,4
4.	PMI indeks građevinskog sektora	PRO	54,4	53,3

Tijekom proteklog tjedna GBP je deprecirao u odnosu na EUR, pa je tečaj EURGBP zabilježio rast s razine od 0,82967 na razinu od 0,83898. GBP je deprecirao u odnosu na USD, pa je tečaj GBPUSD smanjen s razine od 1,2423 na razinu od 1,2207.

JAPAN

Firme u Japanu očekuju da će se nastaviti s rastom plaća zbog nedostatka radne snage, što bi moglo dovesti do povećanja kamatnih stopa u kratkom roku. Na sjednici u siječnju BoJ će analizirati čimbenike rasta plaća, pri čemu pojedini analitičari očekuju povećanje kamatne stope od 0,25%. Premijer Ishiba je obećao implementaciju mjera za povećanje plaća i potrošnje s ciljem održavanja pozitivnog zamaha ka postizanju ciljane inflacije BoJ od 2%. Bivši guverner BoJ Kuroda predviđa još povećanja kamatnih stopa kako ciljane razine inflacije budu postignute, dok očekuje da će ekonomija Japana rasti za preko 1% godišnje zbog rasta realnih plaća.

Japan je izdao prvo upozorenje špekulantima u 2025. godini nakon što je vrijednost JPY dostigla najnižu razinu od srpnja. Ministar financija Kato je izrazio duboku zabrinutost zbog iznenadnog i jednostranog kretanja na valutnom tržištu i nagovijestio mogućnost intervencije, ističući da će se poduzeti odgovarajuće mjere ukoliko JPY nastavi slabiti. Bloomberg je izvijestio da je ranije slabljenje JPY bila posljedica odljeva kapitala i smanjenih očekivanja povećanja kamatnih stopa BoJ, pri čemu su pojedini analitičari pomjerili prognoze povećanja kamatnih stopa za ožujak. Japan mora objasniti SAD da je razvoj ekonomskih odnosa dvije zemlje u interesu Washingtona. Ministar vanjskih poslova Iwava je izjavio da bi želio objasniti vlastima SAD-a da je zaustavljena akvizicija US Steel-a od strane Nippon Steel-a bila posao koji bi kreirao vezu u kojoj svi dobivaju i imaju korist. SAD je odobrila produženje roka do 18. srpnja za Nippon Steel Corp. da odustane od svoje akvizicije od 14,1 milijarde USD.

Tablica 6: Kretanje ekonomskih pokazatelja za Japan

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	PMI indeks uslužnog sektora (final.)	DEC	51,4	50,9
2.	PMI kompozitni indeks (final.)	DEC	50,8	50,5
3.	Monetarna baza (G/G)	DEC	-	-1,0%
4.	Indeks potrošačkog povjerenja	DEC	36,6	36,2
5.	Zarade radnika (G/G)	NOV	2,7%	3,0%
6.	Realne zarade (G/G)	NOV	-0,6%	-0,3%
7.	Potrošnja kućanstva (G/G)	NOV	-0,9%	-0,4%
8.	Vodeći indeks (prelim.)	NOV	107,2	107,0
9.	Koincidirajući indeks (prelim.)	NOV	115,3	115,3
				116,8

JPY je tijekom proteklog tjedna aprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURJPY zabilježio pad s razine od 162,08 na razinu od 161,59. JPY je deprecirao u odnosu na USD, te je tečaj USDJPY zabilježio blagi rast s razine 157,26 na razinu od 157,73.

NAFTA I ZLATO

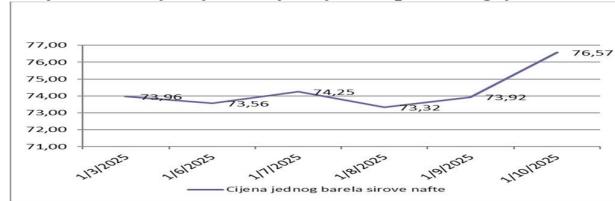
Cijena jednog barela sirove nafte na otvaranju tržišta u ponedjeljak iznosila je 73,96 USD (71,75 EUR).

Kao čimbenici, koji su proteklog tjedna utjecali na cijenu nafte, navode se hladnije vrijeme, kretanje USD i očekivanja strožih sankcija izvozu nafte iz Irana i Rusije. Početkom tjedna cijena ovog energenta je blago smanjena. Predsjednik SAD-a, Biden, je službeno zabranio eksploraciju nafte i prirodnog plina na moru u 625 milijuna hektara američkih obalnih voda. Uz to, Saudi Aramco je podigao cijene sirove nafte za Aziju, što ukazuje na veća očekivanja potražnje. Prema procjenama analitičara cijena referentne vrijednosti Brenta (sirove nafte iz atlantskog bazena) ove će godine u prosjeku iznositi 65 USD po barelu jer nova proizvodnja nafte iz zemalja koje nisu članice OPEC-a, nadmašuje rast globalne potrošnje sirove nafte. U utorak je cijena nafte zabilježila rast zbog smanjene ponude Rusije i Irana usred eskalacije zapadnih sankcija. Sredinom tjedna cijena ovog energenta je smanjena zbog jačanja dolara. Prema podatcima EIA zalihe sirove nafte u SAD-u su u tjednu zaključno s 3. siječnjem pale za manje od očekivanih 959.000 barela. Cijena ovog energenta je nastavila bilježiti rast i u četvrtak pod utjecajem smanjenja zaliha u SAD-u, potencijalnih rizika u opskrbi iz Irana za vrijeme drugog Trumpovog mandata i hladnog vremena koje povećava potražnju za gorivom za grijanje.

Na kraju tjedna cijena nafte je zabilježila dnevni rast od preko 3,5%, na najvišu razinu od početka listopada prošle godine, jer SAD planira uvesti ozbiljne sankcije ruskoj naftnoj industriji, ciljajući 180 brodova, desetine investitora, dvije velike naftne kompanije i najviše ruske naftne rukovoditelje. Navedeno bi se trebalo odraziti na smanjenje zaliha ovog energenta na globalnom tržištu. Reuters je objavio vijest da se rafinerije nafte u Indiji spremaju za nove sankcije SAD-u koje bi pogodile tokove iz Rusije.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 76,57 USD (74,75 EUR), što predstavlja rast od 3,53% na tjednoj razini.

Graf 3: Kretanje cijene nafte tijekom proteklog tjedna

Na otvaranju londonske burze metala u ponedjeljak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.640,22 USD (2.561,33 EUR).

Cijena zlata je proteklog tjedna, izuzev ponedjeljka, bilježila trend rasta. Rast prinosa američkih državnih obveznica na krajnjem dijelu krivulje imao je silazni pritisak na cijenu zlata početkom tjedna. U utorak je cijena zlata zabilježila rast pod utjecajem vijesti da je Kina povećala zlatne rezerve drugi mjesec zaredom, pri čemu su njene zlatne rezerve porasle na 73,29 milijuna finih trojnih unci na kraju prosinca, u odnosu na 72,96 milijuna u prethodnom mjesecu. Uvoz zlata u Indiju je u studenom iznosio 9,84 milijarde USD. Sredinom tjedna cijena zlata je nastavila bilježiti rast, nakon što su podatci s tržišta rada za prosinac, lošiji od očekivanja, nagovijestili da bi Fed mogao biti manje oprezan u pogledu smanjenja kamatnih stopa ove godine. Do kraja tjedna cijena zlata je nastavila bilježiti rast.

Prema prognozama analitičara, globalne središnje banke će vjerojatno zadržati trend kupovina zlata u sljedećem razdoblju, dok međunarodna tržišta imaju prostora povećati ulaganja u zlatne poluge, što dodatno doprinosi rastu cijene ovog plemenitog metala.

Analitičari HSBC očekuju nastavak uzlaznog trenda cijene zlata u bliskoj budućnosti, odnosno početkom ove godine, dok kombinacija fizičkih i financijskih tržišnih čimbenika može obuzdati rast i dovesti cijenu zlata do umjerenog niže razine do kraja naredne godine. World Gold Council je izvjestio da su u prosincu prošle godine ETF-ovi koji ulažu u zlato zabilježili svoj prvi pozitivan prosinac od 2019. godine, s priljevom od 778 milijuna USD, predvođeni Azijom i Europom. Ukupna imovina kojom se upravlja (AUM) dostigla je rekordnih 271 milijardu USD, usprkos padu kolektivnog vlasništva. Ključni čimbenici uključuju neizvjesnost izbora u SAD-u, geopolitičke tenzije i cikluse stimulativne monetarne politike od strane središnjih banaka.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.689,76 USD (2.625,69 EUR), što predstavlja rast od 1,88% na tjednoj razini.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tijekom proteklog tjedna

